

НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ТОВАРИСТВА УКРАЇНИ

Рецензія на монографію Кушлакової Надії Миколаївни
«Науково-технічні об'єднання промислових регіонів України (1870-1917). –
Павлоград: Арт Синтез-Т, 2016. — 588 с.»

Литвинко А.С., д-р істор. наук

(Інститут дослідження науково-технічного потенціалу і історії науки і техніки НАН У)

Діяльність науково-технічних осередків, зокрема професійних товариств вчених та інженерів, пов'язана з багатьма суспільними сферами – освітою, економікою, промисловістю, будівництвом, видавничою справою та культурно-просвітницькою роботою. Саме такий комплексний розгляд науково-технічних товариств промислових регіонів України в період 1870-1917 здійснено в монографії Н.М. Кушлакової, у зв'язку з чим можна привітати вихід такої роботи.

У монографії на основі широкого кола джерел розглянуто процес створення та визначено основні етапи розвитку й вектори діяльності інженерно-наукових товариств, перш за все Харківського відділення Імператорського Російського технічного товариства (1879), Південно-Російського товариства технологів (1895), Катеринославського відділення Імператорського Російського технічного товариства (1892), Товариства маркшейдерів півдня Росії (1913), Товариства інженерів, що закінчили КВГУ (1911), Товариського гуртка інженерів Катеринославського району (1909), Катеринославського відділення Товариства гірничих інженерів (1909).

Видання містить значну кількість документів, що розкривають організаційні форми комунікації в середовищі технічної інтелігенції промислових регіонів України, основні напрями та результати діяльності науково-технічних громадських об'єднань інженерів і техніків, їх роль у розвитку професійної освіти.

Значну увагу приділено видавничому, інформаційно-технічному та освітньому аспектам діяльності науково-технічних товариств і гуртків. Важливим є розділ монографії, присвячений становленню інженерної справи у другій половині XIX ст., яка стала значущим фактором формування вітчизняного інженерного середовища. Комплексно показано також соціально-економічні засади виникнення, територіальне розміщення, законодавчі основи діяльності та еволюцію статутів товариств, їх структуру, кількісний і професійний склад, фінансові питання діяльності, стосунки з владними органами, роботу з організації виставок та з'їздів, сприяння формуванню ринку праці.

У монографії приділено увагу таким напрямам досліджень з історії науки і техніки, як історія формування наукових напрямів та історична біографістика, в рамках яких висвітлено внесок вчених-членів товариств у гірничо-металургійні науки, архітектуру та будівництво, міське господарство, повітроплавання, електротехніку та зв'язок, а також реконструйовано науковий простір знакових постатей.

В якості побажання можна зазначити, що для більшої інформативності пунктів змісту книги (с.3-4) можна було б винести у нього назви товариств та прізвища ключових діячів.

У цілому вихід такої ґрунтовної та об'ємної праці, яка узагальнює багаторітню плідну діяльність авторки в галузі історії науки і техніки, є важливою подією в українській історіографії.